

Justitiedepartementet

Polisenheten

Rådets möte (rättsliga och inrikes frågor) den 2-3 december 2010

Dagordningspunkt: 4

Rubrik: Förslag om inrättande av en byrå för den operativa förvaltningen av stora IT-system inom området med frihet, säkerhet och rättvisa.

Dokument: det har ännu inte presenterats något dokument för behandlingen i rådet.

Tidigare dokument: Fakta-PM 2009/10:68 (och tidigare Fakta-PM 2008/09:FPM145).

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden: Inför RIF-rådet den 30 november – 1 december 2009.

Bakgrund (inkl. syftet med behandlingen i rådet)

I juni 2009 presenterade kommissionen ett förslag till inrättandet av en byrå för den operativa förvaltningen av stora IT-system som beslutas inom området med frihet, säkerhet och rättvisa. Efter ikraftträdandet av Lissabonfördraget utfärdade kommissionen ånyo förslaget med en till det nya fördraget anpassad rättslig grund. Förhandlingarna i rådet påbörjades under det svenska ordförandeskapet och närmar sig nu ett avslut. En dialog förs f.n. mellan ordförandeskapet och Europaparlamentet och vissa utestående frågor kvarstår att lösa mellan medlemsstaterna.

Det är mot den bakgrunden ännu oklart om en överenskommelse kan nås vid förestående råd. Det torde vara ordförandeskapets ambition att nå en överenskommelse om en allmän inriktning om förslaget i sin helhet för att därefter ha en tydlig linje inför slutförhandlingarna med Europaparlamentet. Inför förhandlingarna återstår huvudsakligen fyra

frågor att lösa ut för att nå en politisk överenskommelse mellan medlemsländerna:

1. Frågan om myndigheten ska vara placerad och ha all verksamhet på ett geografiskt ställe eller om myndigheten ska ha möjlighet att ha huvudkontor och viss del av driften på olika ställen (Frankrike och Estland har uttryckt intresse att bli värdland för byrån och frågan om centraliserad eller decentraliserad struktur kan även påverka placeringsfrågan. De två länderna har under en tid förhandlat bilateralt för att nå en överenskommelse om placeringen).
2. Frågan om rösträtt för Danmark, som har beviljats vissa undantag på området för rättsliga och inrikes frågor.
3. Ska rådet eller styrelsen utse myndighetens direktör?
4. Bör det vara möjligt att utse en tillfällig direktör?

Rättslig grund och beslutsförfarande

Artiklarna 77.2 a–b, 78.2 e, 79.2 c, 74, 82.1 d och 87.2 a, fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Beslut tas med kvalificerad majoritet enligt ordinarie lagstiftningsförfarande.

Svensk ståndpunkt

Sveriges utgångspunkt är att den tekniska förvaltningen av de EU-gemensamma IT-lösningarna ska vara kostnadseffektiv, rättssäker och utföras med stor respekt för integritetsskyddsfrågor. Inom ramen för förhandlingsarbetet bedöms dessa målsättningar ha uppnåtts och de utestående frågorna är av mindre betydelse för Sveriges övergripande målsättning. Sverige kan därför anta förslaget oavsett hur de fyra utestående frågorna slutligen avgörs.

För det fall att Sverige behöver avge ståndpunkt i de utestående frågorna avses följande linje hållas:

1. Sverige stödjer att byrån ges möjlighet till en decentraliserad lösning (dvs. huvudkontor på ett ställe och viss operativ drift utlokaliserad till annat ställe) eftersom det bör vara upp till den nya byrån att avgöra den mest kostnadseffektiva och säkra formen för drift av IT-systemen. Beträffande placeringen stödjer Sverige Estlands kandidatur för byråns säte. Estland har dels presenterat en lösning som indikerar en hög kostnadsmedvetenhet och kapacitet att bedriva verksamheten på ett rationellt sätt, dels har Estland ingen EU-myndighet sedan tidigare. En placering i Estland skulle således vara i linje med Sveriges tidigare ställningstaganden att stödja principbeslutet att nya EU-myndigheter i första hand ska placeras i medlemsstater som tidigare saknar sådana. Om Estland bilateralt nått en överenskommelse med Frankrike kan en sådan stödjas.
2. Sverige stödjer en lösning som ger Danmark rösträtt i enlighet med principen om att de länder som använder sig av och betalar för systemet bör få delta i besluten kring systemens förvaltning.

Danmarks speciella ställning bedöms inte föranleda avsteg från den principen.

3. Sverige stödjer att styrelsen utser direktör. Styrelsen har ansvaret för myndighetens effektivitet och även direkt tillsyn över direktörens verksamhet. Med det ansvaret bör styrelsen utse direktören.
4. Sverige stödjer möjligheten att utse en tillfällig direktör.

Europaparlamentets inställning

Europaparlamentet har tillsammans med rådet uppmanat kommissionen, att efter en konsekvensbedömning, lägga fram de förslag till lagstiftning som krävdes för att åt ett organ anförtro den långsiktiga operativa förvaltningen av den centrala delen av Schengens informationssystem (SIS II) och Informationssystemet för viseringar (VIS). Berörda utskott i Europaparlamentet har genomfört en vägledande omröstning och Europaparlamentets föredragande har bemyndigats att förhandla i trepartsdialog med ordförandeskapet och kommissionen. Europaparlamentets slutgiltiga votering om förslaget är inte genomförd.

Förslaget

Förslaget innebär i korthet att en ny europeisk myndighet inrättas med ansvar att förvalta de stora gemensamma datasystem som tagits fram eller är på väg att tas fram inom samarbetsområdet frihet, säkerhet och rättvisa. Det gäller i första hand förvaltningen av Schengens informationssystem (SIS), Informationssystemet för viseringar (VIS) och Eurodac. I andra hand ska byrån ha kapacitet att ansvara för den tekniska utvecklingen och förvaltningen av eventuellt nya IT-system som beslutas inom aktuellt område. En sådan kompetensutvidgning kommer emellertid alltid att föregås av de ordinarie lagstiftningsprocesserna i EU i varje enskilt fall. Byrån tar således över dessa uppgifter som i dagens läge genomförs av kommissionen.

Byrån kommer därutöver bl.a. att vara behörig att ge utbildning till medlemsstatsexperten på de system som förvaltats, att bevaka forskning och utvecklingen inom IT-förvaltningsområdet och, efter en särskild begäran från kommissionen, genomföra s.k. pilotprojekt inom området teknisk IT-förvaltning. Även pilotprojekten är en verksamhet som idag utförs av kommissionen.

Byrån kommer ledas av en direktör och en styrelse bestående av representanter för medlemsstaterna och kommissionen.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

Förslaget bedöms inte påverka några svenska regler.

Ekonomiska konsekvenser

Byrån ska finansieras genom Europeiska unionens allmänna budget samt genom bidrag från de tredjeländer som har anslutit sig till Schengensamarbetet. De anslag som behövs för att täcka kostnaderna för byråns verksamhet finns upptagna i budgetplanen för 2011–2013. Förslaget påverkar således inte budgetramen för 2007–2013.

Övrigt